

Růže oválnolistá

Rosa elliptica Tausch

Stupeň ohrožení: C4

POPIS

Keř dorůstající výšky 2 m, obvykle hustě větvený s obloučnatě sehnutými větvemi, někdy jako opíravá liána. Ostny na prýtech řídce rozmístěné, sehnutého až hákovitého tvaru. Větévky nesoucí květy (plody) někdy bez ostnů. Listy se 2–3 jařmy tupě zašpičatělých eliptických lístků. Jednotlivé lístky jsou při bázi klínovité, na okraji dvakrát zubaté, zoubky na špičkách i po stranách žláznaté, silice voní po jablkách. Na spodní straně jsou lístky hustě přisedle žláznaté, lysé nebo na střední žilce chlupaté. Růžové, slabě vonící květy obvykle po třech a více, zřídka jednotlivé. Kališní lístky dlouhé a úzké, prvé tři s několika přívěsky, žláznaté. Po odkvětu přímo až šikmo vzhůru směřující, dlouho vytrvávající. Čnělky početné, hustě vlnitě chlupaté v nápadné přisedlé hlavičce, výjimečně lysé. Plodní stopky minimálně délky šípku, lysé. Šípky různého tvaru, protažené, nežláznaté, lesklé, oranžově červené barvy, obsahují velké množství semen. Variabilita – existují dva krajní typy – s úzce eliptickými lístky a vejčitými zašpičatělými lístky.

Od podobných aromatických růží ji lze rozlišit nejlépe podle lysé plodní stopky, ostatní je mají žláznaté. Růže malokvětá má dále nazpět ohnuté a opadávající kališní lístky, má též častěji jednotlivé květy, růže vinná má sytě růžové květy. Růže polní má bílé květy. Růže plstnatá má po obou stranách hustě chlupaté listy.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Druh obsazuje nejčastěji výslunné stráně převážně nejteplejších jihozápadních expozic, pastviny, meze, okraje lesů, opuštěné cesty, hráze rybníků aj. Není závislý na geologickém podloží – upřednostňuje vápence, roste však i na krystalinických horninách, na půdách hlubokých, hlinitých, hlinitopísčitých i kamenitých, v nadmořských výškách do 500 (max. 700) m. Na vláhu není příliš náročný, snáší vysychavé podklady. Optimum výskytu nalézá v Termofytiku, méně v Mezofytiku, v sekundárních i primárních křovinatých společenstvech třídy *Rhamno-Prunetea*, proniká do vápnomilných xerothermních travinných společenstev třídy *Festuco-Brometea*, lesních okrajů společenstev svazů *Carpinion* a *Quercion pubescenti-petraeae*, druh byl zaznamenán i ve třídách *Erico-Pinetea* a *Robinietea*.

ROZŠÍŘENÍ

Růže oválnolistá roste ve střední a západní Evropě. Na našem území ji lze najít roztroušeně v nížinách a pahorkatinách, často společně s ostatními druhy žláznatých růží, ojediněle vystupuje až do podhorských poloh. Hojná v Českém středohoří aj. Výskyt byl zaznamenán v následujících fytogeografických okresech: Českomoravská vrchovina (4), Český kras (4), Český ráj (1), Dolní Pojizeří (2), Dolní Povltaví (3), Doupovská pahorkatina (14), Doupovské vrchy (2), Dražanská vrchovina (6), Džbán (2), Haná (3), Horažďovická pahorkatina (8), Hornosázavská pahorkatina (4), Jesenické podhůří (1), Jesenicko-rakovnická plošina (1), Jihočeská pahorkatina (3), Jihomoravská pahorkatina (4), Křivoklátsko (23), Litomyšlská pánev (1), Lounsko-labské středohoří (5), Moravské podhůří Vysočiny (9), Moravský kras (1), Plánecký hřeben (5), Plzeňská pahorkatina (91), Podbrdsko (10), Polomené hory (1), Pražská kotlina (2), Rožďalovická pahorkatina (1), Říčanská plošina (7), Slezská pahorkatina (1), Střední Polabí (3), Střední Poohří (6), Střední Povltaví (25), Středočeská tabule (2), Šumavsko-novohradské podhůří (66), Tachovská brázda (2), Teplické vrchy (9), Terežinská

kotlina (2), Verneřické středohoří (2), Votická pahorkatina (8), Východní Polabí (2), Znojensko-brněnská pahorkatina (12), Železné hory (3).

PŘÍČINY OHROŽENÍ

Jako většina ohrožených růží se vyskytuje na nelesních stanovištích lesostepního charakteru, kde se šíří v rámci sukcese po opuštění pastvy, či na dalších antropicky podmíněných biotopech (meze, úvozy, lesní okraje). Všechny tyto biotopy jsou v současné krajině velmi vzácné, neboť byly zničeny v době kolektivizace. Na stávajících lokalitách jsou keře v rámci sukcese často vyřezávány či vypalovány při managementu nelesních biotopů, řada potenciálně vhodných biotopů je silně ruderalizovaná.

SEZNAM LITERATURY

JiČÍNSKÁ D., 1975. *Diversity of pollination in some Rosa species*. Preslia, 47, 267-274.

JiČÍNSKÁ D., 1976. *Autogamy in various species of the genus Rosa*. Preslia, 48, 225-229.

KLÁŠTERSKÁ I., 1969. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses I*. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, 4: 175-189.

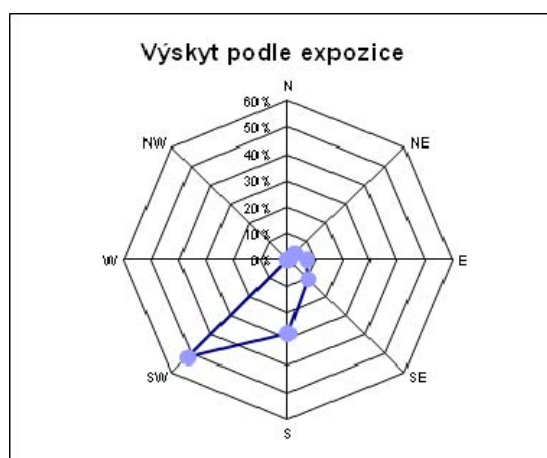
KLÁŠTERSKÁ I., KLÁŠTERSKÝ I., 1974. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses II*. Bot. Not., 127: 328-337.

KONČALOVÁ M. N., KLÁŠTERSKÝ I., 1974. *Cytology and some chromosome numbers of Czechoslovak roses III*. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, 13: 67-93.

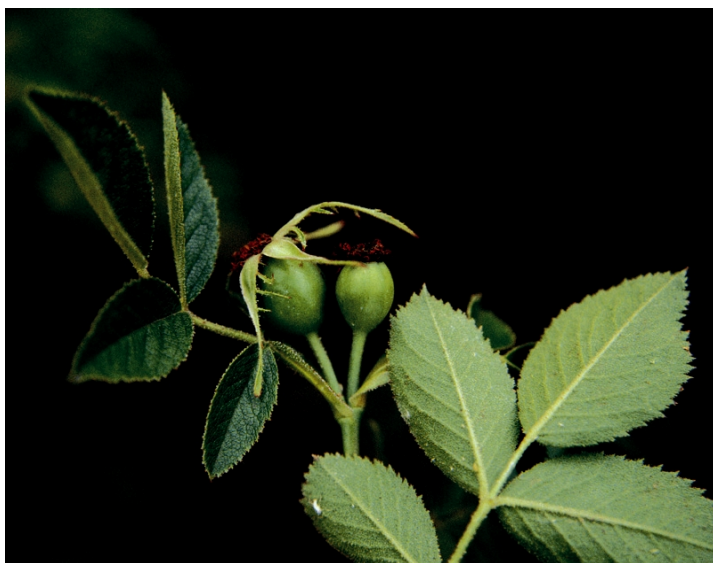
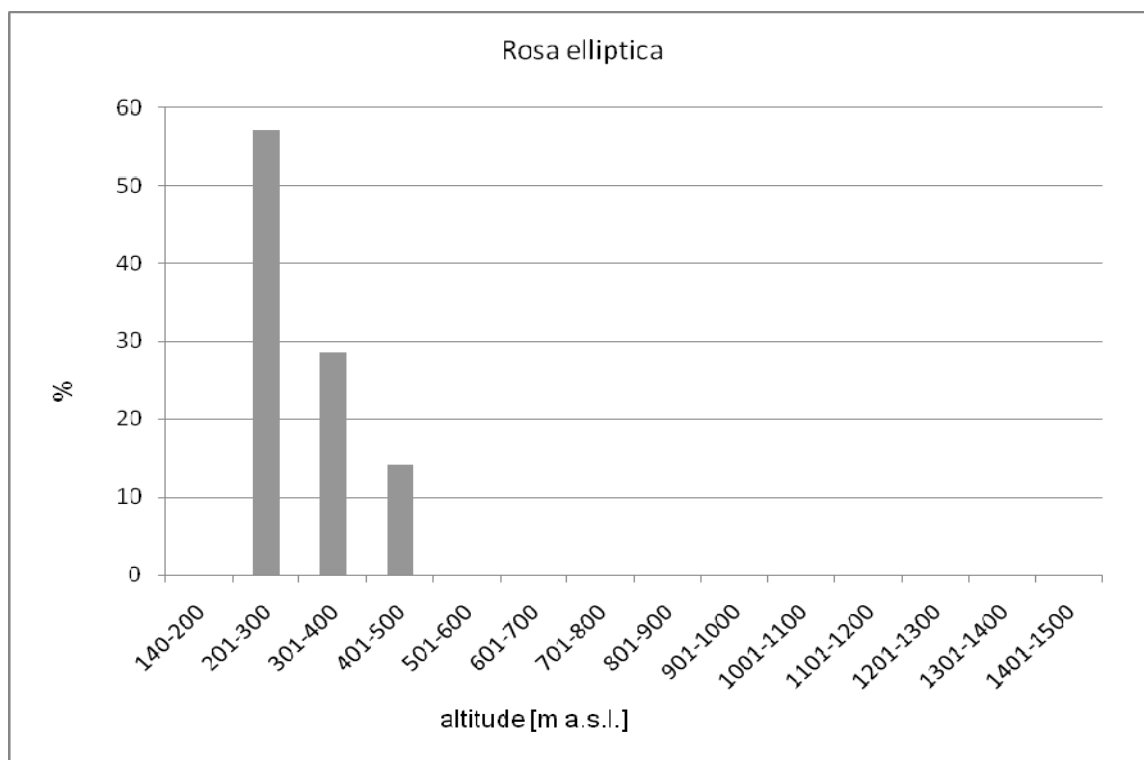
KONČALOVÁ M. N., 1975. *Studies in rose pollen II. Branched pollen tubes*. Preslia, 47, 111-116.

VĚTVIČKA V., 1995. *Rosa L. – růže*. In: Slavík, B. (ed.): Květena České republiky 4. Academia, Praha: 206-233.

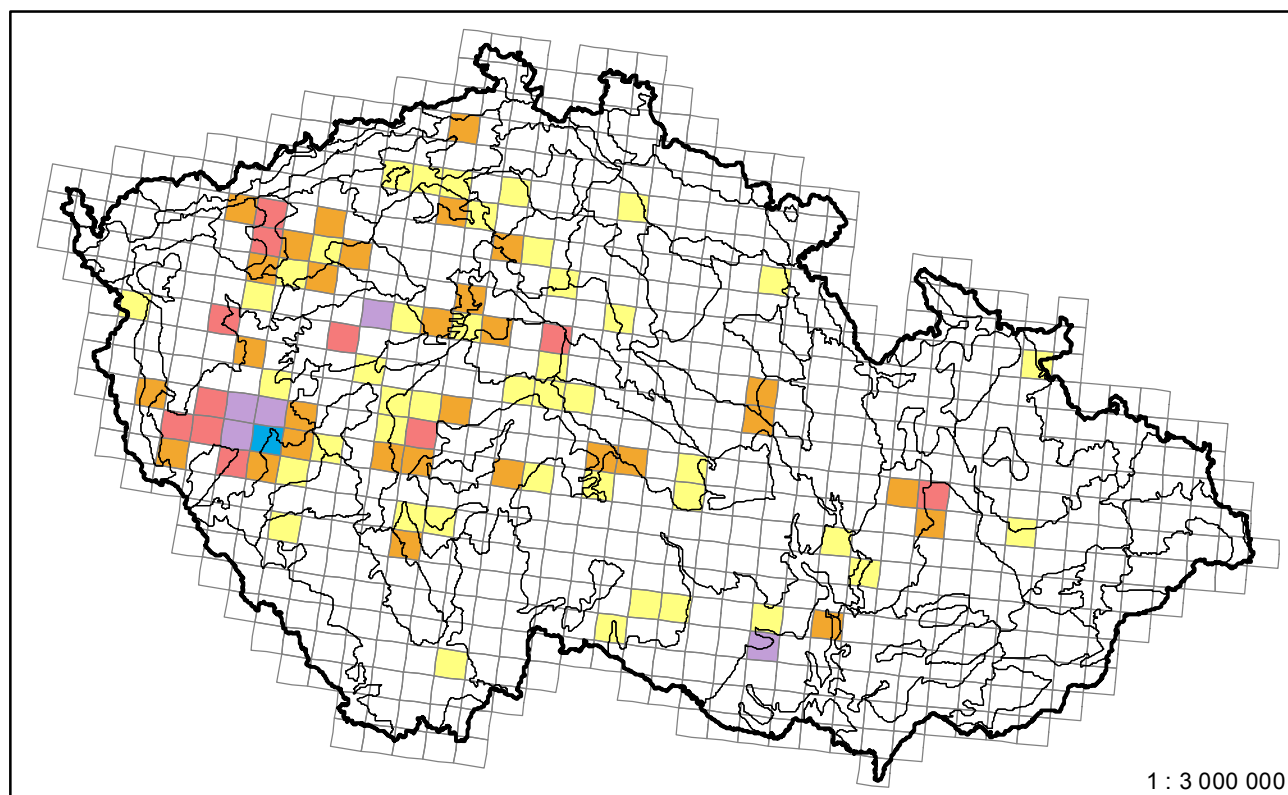
WRONSKA-PILAREK D., JAGODZINSKI A. M., 2011. *Systematic importance of pollen morphological features of selected species from the genus Rosa (Rosaceae)*. Plant Syst Evol 295: 55–72

Výskyt podle nadmořské výšky

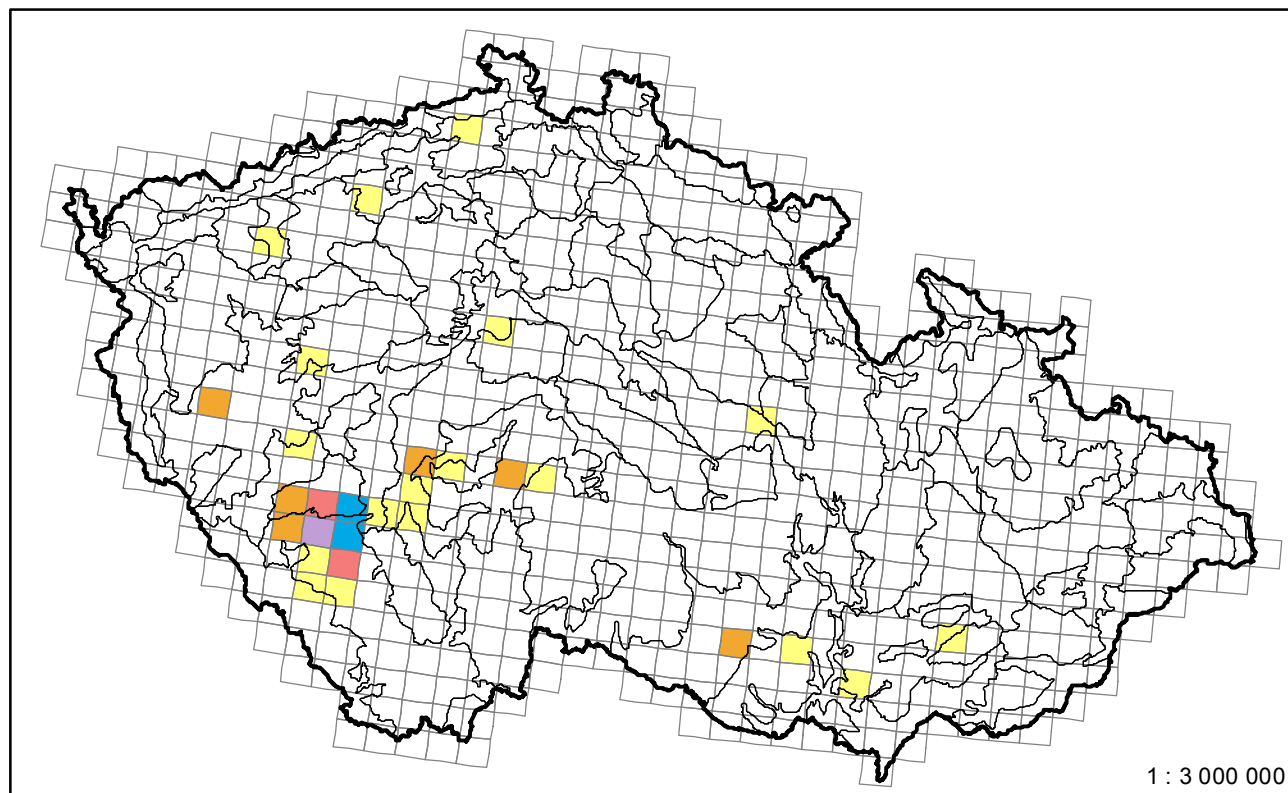

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 2 - 3 4 - 8 9 - 14 23

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 2 - 3 4 - 6 7 - 10 23